

RADA GŁÓWNA
SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
Sekcja Studiów Uniwersyteckich
Nr.DSU-III-11-73/60

Warszawa, dnia 30 września 1960 r.

Obywatel Dyrektor
Państwowego Instytutu Pedagogiki
Specjalnej

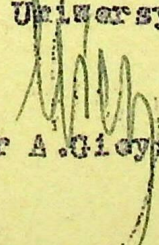
W A R S Z A W A

ul.Spiska 16

Zgodnie z § 11 ust.3 oraz w związku z § 2 ust.1 rozporządzenia z dnia 22.IX.1959 r. w sprawie zasad i trybu wysuwania kandydatów na profesorów nadzwyczajnych i profesorów zwyczajnych w szkołach wyższych /Dz.U. nr 58, poz.350/, pozwalam sobie z upoważnienia Sekretarza Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego zwrócić się za pośrednictwem Obywatela Dyrektora do zatrudnionych w Instytucie Profesorów reprezentujących odpowiednie przedmioty z prośbą o wyrażenie opinii dotyczącej awansowania dr Józefa Pietera, profesora nadzwyczajnego i kierownika katedry pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach na stanowisko profesora zwyczajnego w tejże Uczelni. Przy niniejszym załączam 1 egzemplarz życiorysu i 1 egzemplarz spisu publikacji prof.nadzwycz.dr Pietera.

2 załączniki

P r z e w o d n i c z ą c y
Sekcji Studiów Uniwersyteckich Rady Gł.

/prof.dr A.Gieysster/

Ż y o i o r y s w ł a s n y

Pochodzę ze Śląska Cieszyńskiego /z okolic Skoczowa/, ze środowiska maźrolnych, t.zw. chałupników, a zarazem sezonowych robotników budowlanych, przeważnie cieśli. Ojciec pracował zrazu jako fornał we dworze, później wiele lat jako cieśla, wreszcie jako mistrz ciesielski.

Urodziłem się w Ochabach, 19-go lutego 1904 r. z matki Aleksji, z domu Poleczek. Trzy lata uczęszczałem do szkoły "ludowej" w Ochabach, trzy dalsze lata do szkoły ludowej i wydziałowej w Skoczowie.

Od roku 1916 do 1924 byłem uczniem gimnazjum staroklasycznego im. A. Osuchowskiego w Cieszynie. Do gimnazjum dostałem się późno /dopiero po sześciu latach szkoły podstawowej/, a to z powodu braku środków na opłacenie internatu. Mieszkałem w internacie. Na podstawie "świadczenia ubóstwa" przyznano mi zniżkę opłat do połowy. Z internatu korzystała prawie wyłącznie biedna młodzież wiejska.

Postępy uzyskiwałem stale bardzo dobre. Dużo i wszechstronnie czytałem. Nadobowiązkowo ukończyłem roczny kurs stenografii i półroczny kurs introligatorstwa /poza gimnazjum/. Również poza programem szkolnym uczyłem się - do szóstej gimnazjalnej - francuskiego i angielskiego. Od klasy piątej utrzymywałem się częściowo z korepetycji.

Po maturze "z odznaczeniem" wpisałem się jesienią 1925 r. na Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Pierwszy rok studiów miałem bardzo trudny. Od drugiego roku do końca studiów mieszkałem w domu akademickim na Jabłonowskich 10/12, otrzymywałem stypendium uniwersyteckie i częściowo zarabiałem kore-

petycjami.

Studiowałem jednocześnie historię z filologią klasyczną, oraz filozofię z psychologią. Historią uczyłem się z myślą o przyszłej pracy zawodowej w szkolnictwie średnim, filozofii i psychologii z głębokiego zainteresowania /od piątej gimnazjalnej/. Interesowały mnie w szczególności zagadnienia teoretyczniejsze /blisko dwa lata "moco wałem się" z zagadnieniem epistemologicznym "realizm - idealizm"/.

Systematycznie i planowo uprawiałem /przeważnie w czytelni biblioteki uniwersyteckiej na Anny 12/ lekturę dzieł klasyków filozofii i co wybitniejszych filozofów współczesnych. Przejściowo wpływ znaczny wywierali na mnie: B. Russell /wygłosiłem o nim kilka referatów i wykonałem obszerną pracę krytyczną/, J. Dewey i M. Schlick. Co prawda, zręby własnego światopoglądu kształtowałem raczej pod wpływem zdrowego rozsądku mego ojca i jego zapatrywań na świat i życie / w miarę sceptycznych i agnostycznych, z domieszką "pogodnego fatalizmu"/, aniżeli tradycji filozoficznej.

Wyrazem silnych zainteresowań i studiów filozoficznych był mój pierwszy występ publiczny w postaci samodzielnego referatu p.t. "Realizm krytyczny" na zjeździe uniwersyteckich kół filozoficznych w ramach I-go ogólnopolskiego kongresu filozoficznego we wrześniu r. 1927 w Warszawie. W rezultacie moich /przeważnie na samostwie opartych/ studiów filozoficznych, niemniej pod wpływem negatywnej oceny sprzecznych i rozbieżnych doktryn uformowałem mój pierwszy, ramowy problem naukowo-badawczy: problem pochodzenia myśli filozoficznej; inaczej - problem współzależności warunków historycznych, psychicznych i społecznych w powstawaniu tejże.

W licznych dyskusjach koleżeńskich częstokroć poruszałem

problematykę społeczną; uobodziłem na radykała, jednakże nie brałem udziału w politycznym życiu studentów. Zbyt mocno zaprątnięty byłem studiami i zagadnieniami teoretycznymi. Bardzo czynnie współdziałałem natomiast w pracach studenckich kół naukowych, specjalnie Koła Filozoficznego uczniów U.J. W pierwszym roku studiów byłem skarbnikiem Koła, w drugim bibliotekarzem, w trzecim wiceprezesem, w czwartym prezesem; praca naukowa w Kole była ^{bardziej} intensywna i samodzielna niż na oficjalnych seminariach i tam głównie kształciłem się w epistemologii, w logice i w psychologii.

Z początkiem marca /6.III/. 1928 r. przemówano mnie na doktora filozofii przed terminem ustawowym, na wniosek promotora /prof. W. Rubczyńskiego/ za zgodą Ministerstwa W.R. i O. na podstawie dysertacji krytycznej o niemieckiej idealistycznej filozofii wartości. Promocja moja była bezdajnie niemałym "wydarzeniem" na Uniwersytecie Jagiellońskim, co podkreślił w swoim, półoficjalnym przemówieniu prof. R. Dyboski, opiekun przeszerzenia studentów-cieszyńiaków "Znicz".

Jesienią 1928-go roku ukończyłem studia historyczne /z filologią klasyczną/ na podstawie źródłowej pracy o "Dziejach Cypru w starożytności aż do zdobycia wyspy przez Rzymian" / w dużej mierze w oparciu o inskrypcje/.

Trzy pozostałe miesiące r. 1928 - przepracowany - ciężko przechorowałem.

Od stycznia do czerwca r. 1929 uczyłem historii i łaciny w gimnazjum miejskim w Żarach na Górnym Śląsku, po czym otrzymałem dwuletnie stypendium ministerialne - w postaci urlopu płatnego z etatu nauczycielskiego w seminarium nauczycielskim w Nowej "si - na studia pedagogiczne w Krakowie. Z uwzględnieniem uprzednich studiów filozoficznych i posiadanych już dyplomów, magisterium z pedagogiki uzyskałem w ciągu dwóch

lat, t.j. w r. 1931, na podstawie pracy doświadczalnej o egzaminach. Niezależnie od pracy magisterskiej, w czasie studiów pedagogicznych napisałem mą pierwszą, drukiem ogłoszoną /w Kwartalniku Filozoficznym, I-II, 1931/ pracę naukową p.t. "Analiza i krytyka teorii doświadczenia Johna Dewey'a".

W pracy tej poddałem krytyce instrumentalizm i teorię prawdy pragmatystów amerykańskich w ogóle, Dewey'a w szczególności.

W ciągu roku szkolnego 1931-32 uczyłem historii i psychologii w seminarium nauczycielskim w Cieszynie. W czasie tym wstąpiłem do Związku ^MNauczycielstwa Polskiego i brałem żywy udział w działalności tegoż na terenie Cieszyna i powiatu. Równocześnie, t.j. od r. 1931 zacząłem pracować w Instytucie Pedagogicznym w Katowicach, dokąd raz w tygodniu dojeżdżałem /aż do r. 1939/.

Jesienią r. 1932 przenieśliem się - po raz trzeci - do Krakowa, tym razem w charakterze starszego asystenta przy katedrze psychologii pedagogicznej u prof. St. Szumana. Na uniwersytecie prowadziłem ćwiczenia metodologiczne, a przy okazji wnikałem nieco głębiej w metody statystyczne /skrypkopracowałem skrypt do statystyki/.

Pierwszą pracę psychologiczną w r. 1932-33 napisałem w oparciu o dzienniki i materiał ankietowy z całej Polski o formach i rozwoju problematyki filozoficznej u młodzieży szkół średnich /"Psychologia filozoficznego światopoglądu młodzieży"/Naukowe Towarzystwo Psycholog., 1933/. W pracy tej przedstawiłem m.in. pierwszy zarys poglądu na pochodzenie "zjawisk filozoficznych", później rozwijany w szeregu publikacji innych. W myśl tegoż, treść zagadnień ontologicznych /np. co do "istotności" charakteru czasu, przestrzeni itp./ i teoriopoznawczych stanowi oparty na doświadczeniu osobni-

czym produkt "hiperfunkcji procesów poznawczych", zaś treść zagadnień etycznych powstaje z "hiperfunkcji samowiedzy na gruncie nawyku i hiperfunkcji w myśleniu celowościowym", wręcz się że treść zagadnień z t.zw. filozofii nauki /np. filozofii przyrody, z filozofii historii itp./ powstaje z "hiperfunkcji uogólnień wyników badań naukowych lub z hiperfunkcją hipotez". Znaczy to, że istnienie problemów filozoficznych nie może być wyjaśnione wystarczająco samymi tylko przyczynami społecznymi; tym mniej w oparciu o samą tylko tradycję wzgl. fakty historiograficzne.

Równocześnie z pracą naukową uzupełniałem braki w moich studiach w zakresie biologii ogólnej, fizjologii /normalnej/ oraz anatomii i fizjologii systemu nerwowego / w tej ostatniej u doc. Szantrecha/. Wyrazem narastającej inklinacji ku przyrodniczej podbudowie psychologii była praca eksperymentalna /w r. 1934/, w zakładzie prof. W. Heinricha, nad pracjami fizjologicznymi i ekspresją strachu u dzieci /metodami kinegraficzną i filmową/.

Oprócz zajęć asystenckich na U.J. prowadziłem w tymże czasie seminaria i wykłady zlecane w Instytucie Pedagogicznym w Katowicach i w Państwowym Pedagogium w Krakowie.

W Instytucie Pedagogicznym rozpoczęłem wiosną 1934 - z inicjatywy dyr. E. Czerniechowskiego - obszernie / w całym ówczesnym Wojew. Śląskim/ badania zespołowe, przy udziale trzydziestu kilku dyplomantów i absolwentów uczelni, nad statystycznie pojętą zależnością poziomu umysłowego młodzieży szkół śląskich, pośrednio młodzieży wszelkiej, od warunków społecznych środowiska wychowawczego, zróżnicowanego na 40 składników.

W wynikach stwierdziłem m.in. fakt, że w masie 2000 13-letnich dzieci zbadanych rozszew stopni wyrobienia umysłowego

wego w postaci t.zw. ilorazów inteligencji, jest wysoce zgodny z rozstrzeżeniem stopni t.zw. przez mnie "wskazników środowiskowych", czyli - że im lepsze są wyniki wychowania i kształcenia, tym lepsze jest też wyrobienie umysłowe. Na tej podstawie poddałem - jako jeden z pierwszych - /w Chocimie, w Polskim Archiwum Psychologii, w Kwartalniku Psychologicznym/ teorię testów inteligencji, w szczególności hipotezę /w latach 30-tych powszechnie uznawaną/ stałości t.zw. ilorazów inteligencji.

W lipcu r. 1935 wyjechałem za stypendium Funduszu Kultury Narodowej na studia do Wiednia i Londynu. O stypendium starałem się ^{się} postarałem się po osobistym przedstawieniu sprawy dyrektorowi P.K.N. St. Niebalskiemu. W Londynie pewien wpływ wywarł na mnie Bronisław Malinowski, profesor w Londyńskiej Szkole Ekonomiki.

Po ferjach r. 1936 przeniosłem się na propozycję prof. St. Balay'a, w stopniu starszego asystenta, lecz na warunkach znacznie korzystniejszych niż w Krakowie, do Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Obowiązki moje prawie wyłącznie polegały na pracy naukowej. Pierwszą pracą eksperymentalną, związaną z wychowaniem fizycznym, wykonałem z inicjatywy prof. Balay'a, następnie już z inicjatywy własnej, lecz w rezultacie licznych dyskusji z kolegami, instruktorami A.W.F. /J. Składem, Z. Jesionką, W. Humenem/, a zarazem w przystosowaniu do potrzeb wychowania fizycznego. Przedmiotem moich badań były głównie problemy następujące: poznawanie uzdolnień motorycznych /w odniesieniu do konkretnych sprawności sportowych/, transfer wprawy motorycznej, przebieg eliminacji błędów w trakcie nabywania wprawy, udział procesów subiektywnych /uwagi, wyobrażeń, wzruszeń/ w nabywaniu wprawy. Odnosnie pro-

blemu ostatniego opracowałem specjalną metodę eksperymentalną /"labirynt dowolnie zmienny"/, a w kwiecień r. 1939 przystąpiłem do badań, przerwanych wybuchem wojny. Badania te kontynuowałem po wojnie w r. 1947-48 w b. Instytucie Pedagogicznym w Katowicach.

W ciągu szeregu czasu zaprzęgnięty byłem - teoretycznie i eksperymentalnie - sprawą uzdolnień motorycznych. W r. 1933 opracowałem zestaw testów tych to uzdolnień, złożony z zadań do diagnozy: szybkości reakcji, przystosowania wysiłku do celu i wyobraźni motorycznej. Odpowiednie instrumenty i metoda posługiwania się nimi były tak pomyślane i opracowane, aby każdy nauczyciel wychowania fizycznego lub instruktor sportowy mógł skutecznie nimi się posługiwać. Zimą r. 1938-39 zabrałem się do - wysuniętego przez kolegów - zagadnienia, jak jest istotna rola instrukcji słownych i procesów intelektualnych w toku nabywania wprawy motorycznej. Do sprawy tej wróciłem wiele lat później, jako kierownik katedry psychologii sportu w Akademii W.F.

Równocześnie z pracą w A.W.F. spełniałem obowiązki wykładowcy w Instytucie Pedagogicznym ZNP w Warszawie i w Instytucie Pedagogicznym w Katowicach.

Pod wpływem biologów i antropologów w A.W.F. /prof. J. Mydlarski, dr Hensel, dr A. Kelus/ uzupełniałem nadal luki w mej wiedzy przyrodniczej. W szczególności w r. 1938 zapoznawałem się z Pawłowa wykładami o czynności mózgu oraz z metodami korelacji statystycznej, stosowanymi w antropologii.

W maju r. 1939 prof. St. Błachowski w Poznaniu przyjął moją pracę p.t. "Iluzary inteligencji a środowisko" jako habilitacyjną. Przewód habilitacyjny odbył się jednakże dopiero w październiku r. 1945.

W czasie wojny pracowałem - po powrocie z wędrówki wrześniowej - najpierw jako pomocnik szklarzki^{i stolarski}, następnie jako ko-
repetyter w Warszawie, a kolei jako nauczyciel sporego komple-
tu uczniów gimnazjalnych i licealnych w Zaborówku pod Warsza-
wą /do lata r. 41/, jako pracownik biurowy w fabryce mydła
Adamczewskiego w Warszawie /"referat socjalny", m.in. orga-
nizacja kolonii dla dzieci robotniczych w Falenicy/, później
jako pisarz podań i tłumacz w Warszawie. W czasie pobytu w Za-
borówku przemyślałem /poniekąd w kontynuacji własnych prac
przed wojny: "Mechanizm natury ludzkiej" i "Natura ludzka"
oraz w nawiązaniu do głównej idei - lecz nie do schematu -
R. Millera - Freienfelsa "psychologii życia"/ i zazysowo
opracowałem rzeźb p.t. "Życie ludzi". Na oku miałem problema-
tykę, zbliżoną raczej do etnopsychologicznej aniżeli socjo-
psychologicznej, występującą dotychczas raczej w literaturze
pięknej niż w psychologii naukowej /Zagadnienia główne: walka
o byt, w szczególności "walka" pojedynczych ludzi lub małych
grup o wyżywienie, o "dacha nad głową", o bezpieczeństwo,
walka z chorobą itp., życie seksualno-erotyczne, życie ro-
dzinne i wychowanie dzieci, zabawa i towarzystwo, potrzeby
i życie kulturalne, dynamika współżycia małych grup, prze-
bieg życia/. - W tymże czasie opracowałem szereg prac, która
wyszła w r. 1948 p.t. "Krytyka dzieł twórczych".

Jesienią r. 1942 przeniosłem się do Krakowa, gdzie miesz-
kała większość krewnych i powinowatych. Pracowałem tam for-
malnie jako tłumacz, a brałem czynny udział w organizacji
tajnego nauczania pod kierownictwem Jana Smolonia /pierwsze-
go w r. 1945 kuratora Okręgu Szkolnego w Katowicach/. Byłem
organizatorem kształcenia nauczycieli.

Ostatni rok okupacji spędziłem - bez oficjalnego zatrudnie

nia - w Czernichowie pod Krakowem. W tym okresie wojny potrafiłem bez wyraźnego głodu utrzymać rodzinę, a to dzięki zamówieniom z firmy wydawniczej Gieszorykiewiczów w Krakowie na opracowanie "Słownika psychologicznego", "Biografii ogólnej" i "Wstępu do psychologii". "Wstęp" był wprawdzie latem r. 1939 drukowany w Warszawie, jako wydawnictwo "Naszej Księgarni", lecz nakład spłonął w "Naszej Drukarni" na Siennej. Musiałem rzecz opracować na nowo. "Słownik" w zarysie ukończyłem w grudniu r. 1944 i przesłałem wydawcy. Rzecz ta miała być edycją swobodną, wcięż jeszcze nie zakończoną. "Słownik" jest bowiem w produkcji w wydawnictwie "Ossolineum" we Wrocławiu, lecz nie wiadomo, kiedy wyjdzie drukiem.

Obok spraw psychologicznych, związanych z pracą zarobkową, zaprzętały mnie wówczas bardzo intensywnie problemy światopoglądowe i społeczne. Wyrazem rozmyślań ówczesnych była praca p.t. "Wychowanie ludzi uspołecznionych", wydrukowana fragmentami na łamach "Nowej Szkoły", organu Ministerstwa Oświaty, w latach 1945-48. Założeniem tej pracy jest myśl, że rewolucji ustroju społecznego musi towarzyszyć radykalna rewolucja wychowania w kierunku świadomego kształtowania "ludzi uspołecznionych", na miejsce dotychczasowych "tradycyjnych egoistów i indywidualistów".

Po wyzwoleniu i powrocie do Krakowa, z początkiem lutego 1945r. zarejestrowałem się na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W połowie lutego otrzymałem z magistratu miasta Krakowa nominację na kierownika Pracowni Psychotechnicznej w Muzeum Przemysłowym /Smoleńsk/^{ul.}, tj. placówki, którą przed wojną kierował prof. Diegeleisen.

Z początkiem marca tegoż roku podjąłem się, na wezwanie kuratora Okręgu Szkolnego Śląskiego J. Smolenia, organizacji

Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, zniszczonego w r. 1939 przez Niemców /w związku z tym zrezygnowałem z kierownictwa ~~Muzeum~~ Przemysłowym/. Do czerwca r. 1945 rewindykowany i odnowiony został lokal uczelni, uruchomiona biblioteka pedagogiczna /około 15.000 dzieł/, ośrodek poradnictwa pedagogicznego, oraz przeprowadzone egzaminy absolwentów z r. 1939-go i rekrutacja na nowe studia. Zorganizowana została również akcja wydawnicza Instytutu /w postaci czasopism "Chowanna" i "Biblioteki Nauczyciela"/.

W zakresie dydaktycznej działalności Instytutu zorganizowałem trzy kierunki studiów: matematycznych, biologicznych i historycznych. Wykładowcami byli prawie wyłącznie docenci i profesorowie uczelni akademickich /Uniwersytetu Jagiellońskiego, Akademii Górniczo-Hutniczej i Uniwersytetu Warszawskiego/. Absolwenci otrzymali wykształcenie i prawa kwalifikowanych nauczycieli liceów ogólnokształcących.

Odnowionym Instytutem kierowałem aż do likwidacji tegoż wzgl. włączenia do nowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej, tj. do ferij letnich 1950-go roku.

Na tym miejscu zaznaczę, że w r. 1946, orzeczeniem z dnia 4-go stycznia Komisja Weryfikacyjna przy Kuratorium Okręgu Szkolnego w Katowicach zaliczyła mi czasokres pracy w tajnym nauczaniu w Warszawie i Zabórówku oraz w organizacji tajnego kształcenia nauczycieli w Krakowie do wysługi lat w wymiarze siedmiu lat, 4 miesięcy i 21 dni.

W r. 1946 Ministerstwo Oświaty /nacz. E. Czernichowski, b. dyrektor Instytutu Pedagogicznego/ powierzyło mi organizację Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach. Szkoła ta została jednakże z dniem 1.9.1947 przeniesiona do Łodzi. Miała zbyt mało studentów /40-stu/, a nie miała lo-

kału.

Od stycznia do czerwca r. 1947 dojeżdżałem z wykładami psychologii do Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie i rozpoczynałem organizację zakładu psychologii w tej uczelni.

Oprócz prac, związanych z kierownictwem Instytutu Pedagogicznego i Wyższej Szkoły Pedagogicznej, rozwinąłem od r. 1945 w Katowicach dość intensywną działalność naukową i pisarską i brałem udział w pracach stowarzyszeń naukowych i oświatowo-kulturalnych.

W dziedzinie naukowej kontynuowałem przede wszystkim przedwojenne badania nad wpływem warunków środowiskowych na rozwój umysłowy młodzieży szkolnej oraz nad skutecznością różnych form rozpoznawania wyników nauczania. Badania nad metodami egzaminowania prowadziłem na życzenie Ministerstwa Oświaty, a to w związku z zakrejoną /w r. 1948/ na dużą skalę akcją poznawania wyników nauczania w szkolnictwie ogólnokształcącym. Siedem prac dyplomowych z tej dziedziny wykonało wówczas pod moim kierownictwem.

Na odcinku pracy pisarskiej ukończyłem "Słownik psychologiczny", zrekonstruowałem "Wstęp do psychologii" z r. 1939 /uzupełniając go znacznie dwoma nowymi częściami p.t.: "Główne dziedziny psychologii" i "Ogólne problemy psychologii"/, napisałem "Biografię ogólną" /wyszła w r. 1946/ i część przeważną "Życia ludzi" /o.d. "Biografii"/, rozwinąłem rzecz z r. 1939 p.t. "Pochodzenie filozofii", ponadto opracowałem szereg rzeczy mniejszych. "Życie ludzi" w zarysie opracowane w r. 1947, wciąż poprawiałem i rozwijałem. Rzecz ta obliczona obecnie na kilka tomów, stanowi trzon mojego planu pracy naukowo-pisarskiej na lata najbliższe.

Udział aktywny brałem w działalności: Śląsko-Dąbrowskiego

Towarzystwa Przyjaciół Nauk /jako jeden z założycieli/, Instytutu Śląskiego, Wojewódzkiej Rady Kultury, Towarzystwa Prezentorów i Domów Dziecięcych /jako wiceprezes/. Stosunkowo najbardziej związany byłem z działalnością Towarzystwa Przyjaciół Nauk /aż do likwidacji tegoż w r. 1950-tych/, Na kładem Towarzystwa wyszła w r. 1948 moja książka p.t. "Krytyka dzieł twórczych", stanowiąca próbę ogólnego rozpatrzenia problemu racjonalnej oceny wszelkich dzieł twórczych, w szczególności prac naukowych.

W czerwcu r. 1949-go otrzymałem nominację na profesora nadzwyczajnego i objąłem nowo utworzoną katedrę psychologii rozwojowej na Uniwersytecie Łódzkim. Uprzednie katedry /psychologii, pedagogiki, pedagogiki eksperymentalnej, psychologii sportu, psychologii lekar-skiej/ zaproponowały mi uczelnie: Uniwersytet C. Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Poznański, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warszawski, Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie i Akademia Medyczna w Rokitnicy.

Do Łodzi z braku mieszkania dojeżdżałem, pracując równocześnie najpierw jeszcze w Instytucie Pedagogicznym, później zaś - po likwidacji tegoż - w P. Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach.

W ciągu czteroletniej działalności na U.Ł. wyszkoliłem 40-tu magistrów w zakresie psychologii i jednego kandydata na doktora psychologii. Większość spośród nich /27/ wzięła udział w planowych i zespołowych badaniach nad "warunkami skutecznego uczenia się w szkole ogólnokształcącej", w szczególności zaś nad trudnościami, niepowodzeniami i zniechęceniami uczniów do nauki szkolnej w matematyce, fizyce, chemii, biologii, historii i geografii. W rezultacie szeregu badań przyczynkowych dokonano przede wszystkim dość szczegółowej

inventaryzacji i stopniowego ułożenia trudnych wzgl. b. trudnych dla młodzieży szkolnej składników programu nauczania; ponadto analizy psychologicznej trudności co ważniejszych. Wyniki badań przyczynkowych nad trudnościami w uczeniu się i nauczaniu głównych przedmiotów szkoły ogólnokształcącej przedstawiłem na pierwszej /ogólnokrajowej/ konferencji pedagogicznej P.A.N. 17 grudnia 1953 roku w Warszawie.

Równoległe z badaniami o charakterze praktyczno-szkolnym prowadziłem prace i studia mniej lub więcej teoretyczne. I tak opracowałem krytykę teorii instyktologicznych, a na gruncie tejże zmierzałem stopniowo do wypracowania ramowej teorii osobowości w oparciu o koncepcje: potrzeby i struktury potrzeb. Streszczenie większej pracy na ten temat przedstawiłem w czerwcu r. 1950 na posiedzeniu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego w referacie p.t. "Instynkty a potrzeby" /opublikowane w Rocznikach Towarzystwa/.

W ciągu dwu lat /1950-51/ dokonałem tłumaczenia licznych fragmentów z dzieł klasyków psychologii i sporządziłem obszernie wypisy, jako uzupełnienie do opracowanych jeszcze w r. 1948 "Dziejów psychologii w zarysie". - Do badań eksperymentalnych, z braku lokalu i środków, na U.L. przystąpić nie mogłem. Rozporządzałem jedynie małą salką wykładową na czas wykładów i ćwiczeń, na ul. Narutowicza 41. Starania o niewielką pomoc na prowadzenie badań z psychodydaktyki /przemiotowej / okazały się bezskuteczne.

Jesienią r. 1953-go przeniesiono mnie z innej instytucji prof. B. Suchodolskiego na Uniwersytet Warszawski. Równocześnie Akademia Wychowania Fizycznego na Bielanach powierzyła mi katedrę psychologii sportu. Mimo polepszenia warunków bytowych nie była to zmiana na korzyść. Przede wszystkim musiało

naśladować. ^B Katowic, przy czym widoki na otrzymanie mieszkania w Warszawie /w trybie starań oficjalnych/ były, praktycznie rzeczy biorąc, żadne. W organizacji związkowej na U.W. byłem 116-tym kandydatem na mieszkanie. Co ważniejsze, warunki pracy naukowej, a nawet dydaktycznej były w Warszawie jeszcze trudniejsze niż w Łodzi. Na Uniwersytecie nie miałem żadnych możliwości do pracy badawczej, ani nawet własnego kąta, po prostu tylko na sześć godzin tygodniowo do dyspozycji sale wykładowe na Spasowskiego 4, III p.

W kwietniu 1956r. oświadczyłem w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego /dokąd wezwano mnie celem uzyskania mej zgody na przeniesienie do Lublina/, że - ze względu na pogarszający się stan zdrowia, czego dowodem leczenie w szpitalu oraz w sanatorium w Busku - dalej dojeżdżać nie potrafię. /Miałem na sobą ponad 100.000 km. dojazdów do pracy na uniwersytetach w Łodzi i w Warszawie/. Ministerstwo przyjęło moje oświadczenie pozytywnie do wiadomości. Faktycznie od jesieni tegoż roku dojeżdżać przestałem.

W tym to czasie - na ogół dla mnie bardzo trudnym - poprawiła się moja pozycja w Katowicach. Celem wzmocnienia tutejszej W.S.P. Ministerstwo Oświaty przyznało mi w tej uczelni etat profesora nadzwyczajnego i ustabilizowało mnie nominacją na kierownika zespołowej katedry pedagogiki.

Zimą r. 1956 prof. Z. Mysłakowski z U.J. wystąpił do mnie z propozycją uplasowania się w Krakowie. Nie udzieliłem odpowiedzi definitywnej, ale w zasadzie nastawiłem się na przeniesienie do Krakowa /z zastrzeżeniem prawa dojazdów z Katowic/. Stanowisko Ministerstwa S.O. w tej sprawie było jednakże wówczas negatywne.

Jesienią r. 1956 zgodziłem się po wielu oporach na wybór

na rektora W.S.P. w Katowicach, z kolei również na objęcie funkcji rektora. Tym samym uplasowałem się mocno w W.S.P. /jako profesor statowy, kierownik katedry pedagogiki oraz rektor/ i nastawiony byłem na formalne rozwiązanie stosunku służbowego z U.W. - W związku z tym i z nadziejami społeczeństwa górnośląskiego na utworzenie "Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach" rozpocząłem intensywną działalność organizacyjną w W.S.P., z której miałyby powstać dwa wydziały: wydział humanistyczny i matematyczno-fizyczny na przyszłym uniwersytecie. Chodziło przede wszystkim o awans kadry, o pozyskanie nowych pracowników samodzielnych, o pracownię naukowe /m.in. zakład psychologii, ustanowiony formalnie w lipcu 1958-go roku/, o lokale, wydawnictwa naukowe i czasopisma. Dzięki bardzo wydatnej pomocy kolegów uzyskałem w tym kierunku nie mało.

Dzięki wspólnemu trudowi W.S.P. w Katowicach szybko i pomysłnie zaczęła się rozwijać: co do liczby katedr i zakładów, kierunków studiów i -przede wszystkim- na odcinku awansu kadry naukowej. W r. 1956 posiadała 4 kierunki studiów /matematyka, fizyka, chemia, filologia polska/, a w r. 1959 osiem, bo oprócz powyższych: bibliologia, historia, pedagogika i wychowanie techniczne.

W styczniu r. 1957 prof. St. Szuman zawiadomił mnie, że Uniwersytet Jagielloński rozpoczął formalne starania w Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego o przeniesienie mnie z Uniwersytetu Warszawskiego do Krakowa. Nie pozostawało nic innego, jak potwierdzić stan faktyczny, jednakże starań własnych ze swej strony nie przedsięwziąłem. Z końcem sierpnia 1957 roku otrzymałem formalny dekret przeniesienia.

Z początkiem września zgłosiłem się służbowo w dzieka-

nasze wydziału Filozoficzno-Historycznego U.J. Dziekan zażądał, abym minimalnie trzy pełne dni w tygodniu przebywał w Krakowie, niezależnie od czasu na wykonanie tygodniowego pensum dydaktycznego. Oznaczało to, praktycznie rzecz biorąc, uniemożliwienie mi pracy naukowej lub natychmiastową rezygnację z etatu i rektoratu w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach, co ani formalnie, ani praktycznie nie było możliwe. W tym stanie rzeczy wystąpiłem ze szczegółowo uzasadnioną prośbą o urlop bezpłatny na rok 1957-58. Rada Wydziału prośbę odrzuciła, a dziekan zażądał natychmiastowego podjęcia pracy na U.J. w porozumieniu z kierownikiem katedry. Zwróciłem się przeto listownie do prof. Szumana z prośbą o określenie rozmiaru i pory mych zajęć dydaktycznych na U.J. Odpisał, że zajęcia - przewidziane dla mnie z początkiem września - przydzielone w międzyczasie osobom innym.

Nie widząc innego wyjścia, wystąpiłem do U.J. po raz drugi z prośbą o urlop bezpłatny na rok 1957-58. Zamiast odpowiedzi otrzymałem w lutym r. 1958 pismo prorektora U.J. /prof. Grzybowskiego/ z sugestią rezygnacji z profesury na U.J. Faktycznie zrezygnowałem z tejże w marcu r. 1958 z ważnością od 1 października 1957 roku.

Wiosną r. 1957 przyczyniłem się aktywnie do utworzenia Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach. W Instytucie tym zorganizowałem Komisję Pedagogiczną, a w jej ramach szereg prac badawczych, przeważnie ze względu na społeczne potrzeby Górnego Śląska /np. sprawa stosunku ludzi pracy do t.s.w. zieleni społecznej, sprawa losów młodzieży między 14-tym a 16-tym r. życia itp./ Udział aktywny brałem w r. 1956/57 w staraniach naukowców śląskich nad zorganizowaniem Śląskiego Towarzystwa Naukowego. Na najbliższe lata zaplanowałem i przystąpiłem do szeroko zakrojonych badań zespołowych nad osobowością młodocianych Ślązaków, ponadto - częściowo w związku

z tym - zainicjowałem akcję opracowania autobiografii Ślązaków /m.in. absolwentów gimnazjum w Cieszynie/ według problematyki mej "Biografii ogólnej".

Od r. 1954 do 1956 prowadziłem na dość znaczną skalę z dużym zespołem współpracowników /byłych uczniów U.L. w Łodzi i ~~W~~ Warszawie/ badania doświadczalne nad treścią recepcji lektur naukowych. Chodziło tu i chodzi nadal o zagadnienie ramowe względnie nowe i praktycznie nader ważne, co czytelnikom "pozostaje" z treści lektur popularno-naukowych, ideologicznych i literackich? Jaki jest wpływ tychże na poczynania i na osobowość czytelników?

W związku z tym przeprowadziłem szereg badań własnych i pokierowałem badaniami przyczynkowymi licznych współpracowników w całym kraju. Wyniki pierwsze opublikowano w r. 1958, wyniki dalsze są w druku.

W zimie roku 1956-57 wznowiłem z inicjatywy F. Heroka, wówczas kierownika Wydziału Oświaty w Katowicach /obecnie wiceministra/ po raz drugi czasopismo pedagogiczne "Chowanna", tym razem na nowych zasadach: każdy kolejny numer przeznaczony jest na analizę jednego zagadnienia pedagogicznego. Czasopismo rozwija się pomyślnie. Treść poszczególnych zeszytów monograficznych dotyczy aktualnych zagadnień szkolnictwa i wychowania. M.in. w realizacji jest seria zeszytów odnośnie stanu aktualnego i tendencji rozwojowych w szkolnictwie polskim, u sąsiadów Polski oraz we Francji i Anglii /dwa zeszyty wyszły już drukiem/.

W W.S.P. - w ramach działalności katedry pedagogiki - zorganizowałem nowy zespół ^{współ-}pracowników, złożony teraz /wobec braku młodego narybku psychologów/ częściowo również z magistrów filologii polskiej, do dalszych badań nad recepcją

treści lektury, tym razem literackiej. Przedsięwzięcie finansuje częściowo Śl. Instytut Naukowy, po części W.S.P.

Jesienią r. 1959 zorganizowałem w W.S.P. po kilku latach prac przygotowawczych nowy kierunek /pięcioletnich/ studiów akademickich: "wychowanie techniczne". Chodzi tu o przygotowanie kadry nauczycieli-specjalistów /magistrów i doktorów techniki/ do przedmiotu wprowadzić jeszcze nie istniejącego w szkolnictwie średnim, ogólnokształcącym, ale pilnie potrzebne^{1/} postulowanego, tj. do "wychowania technicznego", jako bazy do upowszechnienia zainteresowań i umiejętności technicznych w naszym społeczeństwie, pośrednio jako ważnej podbudowy dla postępu technicznego w naszym kraju. Studia nowe, rozpoczęte dzięki pomocy ze strony Politechniki Śląskiej, rozwijają się pomyślnie, pomimo trudności lokalowych.

We względnie korzystnych dla psychologii warunkach po październiku 1956 roku, udało mi się ogłosić drukiem lub inaczej /powielić/ szereg prac, a mianowicie "Pracę naukową" /obecnie w druku 2-gie wydanie znacznie poszerzone, p.t. "Metodologia pracy naukowej", "Historię psychologii w zarysie", "Fragmety psychologii /w tej rzeczy pracę p.t. "Recepcja treści lektury"/, "Poznawanie środowiska wychowawczego", "Człowiek a zieleń" i kilka rzeczy mniejszych, m.in. "Wychowanie techniczne". W druku jest drugie wydanie pracy p.t. "Poznawanie środowiska wychowawczego" /P.A.N./, "Czytanie i lektura" i "Spór o przedmiot psychologii".

Na warsztacie nam nadal na długą metę nakrojone prace badawcze nad zagadnieniami "recepcji treści lektur naukowych".

W r. 1955 wygłosiłem w W.S.P. odczyt na temat "roli i metodologii wykładów w uczelni wyższej". Poniekąd nader życzliwy oddźwięk odczytu skłonił mnie do szeregu poczyniń w dziedzi-

nie dydaktyki szkolnictwa wyższego. I tak, jako kierownik katedry pedagogiki W.S.P. zainicjowałem w 1956 r. planowe studia nad zagadnieniami nauczania w szkolnictwie wyższym. Sprawę tą udało mi się zainteresować rektorat Politechniki Śląskiej. Dzięki skutecznej współpracy z Politechniką doszło do ogólnokrajowej i poniekąd międzynarodowej /bo z obecnością i aktywnym współudziałem czterech profesorów Uniwersytetu Karola i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Pradze/ sesji naukowej, poświęconej problematyce dydaktycznej szkolnictwa wyższego. Rezultatem trzydniowej sesji jest będąca w druku duża księga pamiatkowa p.t. "Dydaktyka szkolnictwa wyższego".

W trakcie przygotowania jest sesja naukowa, nastawiona na analizę specyficznych problemów wychowawczych w uczelniach wyższych.

Warto może wspomnieć, że od lata ub.r. skupiam swe wysiłki nad zdobyciem dla W.S.P. w Katowicach materialnych podstaw dalszej egzystencji i pomyślnego rozwoju, a to przede wszystkim przez wybudowanie niezbędnych szkole gmachów.

Jestem autorem ponad stu publikacji naukowych. Dołączam spis tychże.

/-/ J. Pieter

Katowice, 12 marca 1960r.

A. Prace promocyjne .

Historia Cypru w starożytności do czasów zajęcia wyspy przez Rzymian. - Praca magisterska, źródłowa, u prof. L. Piotrowicza, 1928

Działalność T. Działuszyckiego w czasie konfederacji barskiej. Praca źródłowa, zakwalifikowana do druku, u prof. W. Konopszyńskiego, 1929

Aksiologia H. Münsterberga na tle współczesnych prądów w filozofii wartości. - Praca doktorska, u prof. W. Rubczyńskiego /i Heinricha/, 1929

Testy wiadomości, ich zakłócenia, konstrukcja i zastosowanie praktyczne. - Sprawozdanie z literatury i badań własnych; praca magisterska, u prof. S. Szumana, 1931

Poziom inteligencji a środowisko społeczne dzieci i młodzieży szkolnej. - Uogólnienie sprawozdania z badań 1934-37; praca habilitacyjna, u prof. S. Błachowskiego, 1939.

B. Prace psychologiczne.

Psychologia filozoficznego światopoglądu młodzieży - Część druga publikacji: St. Szuman, J. Pieter, H. Weryński "Psychologia światopoglądu młodzieży", wydawn. Naukowego Towarzystwa Psychologicznego, Kraków, 1933. Od str. 211 do str. 385. Praca badawcza, oparta na materiale ankietowym, zebrany w całym kraju, na zbiorach korespondencji, dzienników młodzieży i na wywiadach.

Formy, rozwój, okoliczności powstawania zainteresowań dla zagadnień filozoficznych w wieku dojrzewania

nia i w początkach wieku młodzieńczego. Zarys teorii pochodzenia zagadnień filozoficznych.

La psychologie des idées philosophiques de la jeunesse sur le monde. - Bulletin international de la Société Scientifique de Pédagogie, Kraków, 1935, str. 25

Zainteresowania filozoficzne młodzieży. - Ruch Pedagogiczny, 1933, nr 5,6,7 /1/, 8 /2/, 9 /3/; uzupełnienie do pracy p.t. "Psychologia filozoficznego światopoglądu młodzieży"

Psychologia zagadnień filozoficznych. - Druk rozpoczęty w r. 1948, nakł. "Ogniska" w Katowicach, lecz nie dokończony; zachowane egzemplarze korekty szrotkowej, str. 216.

Osobowość uobnia. - Encyklopedia Wychowania, tom III, Lwów, 1936, str. 18.

Osobowość i charakter z punktu widzenia biologii. ≠ Odbitka z Miesięcznika Pedagogicznego, 1936, str. 15; krytyka genetycyzmu w doktrynach charakterologicznych, m.in. w konstytucjonalizmie Kretschmera.

Statystyka a psychologia. - Chowania, 1935, str. 78 - 82.

O stopniu zależności inteligencji od warunków społecznych. Chowania, 1936, VII zeszyt. 4,5,6,7,8,9,10. Sprawozdanie ośrodkowe z badań terenowych, wykonanych w kilkudziesięciu miejscowościach b. Wojew. Śląskiego metodą testów inteligencji oraz własną metodą analizy i oszacowania 40 składników środowiska wychowawczego.

Kwestionariusz w sprawie wpływu warunków środowiskowych na poziom inteligencji dzieci i młodzieży. - Wydawn.

- Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, 1935, str. 8
- Poziom inteligencji a środowisko. - Wydawn. Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, 1937, str. 78. Podsumowanie wyników częściowych.
- Badania nad czynnikami, warunkującymi zróżnicowanie ilorazów inteligencji dzieci i młodzieży. - Polskie Archiwum Psychologii, 1938, str. 81-102. K.i. koncepcja "współczynnika środowiskowego".
- Intelligence Quotient and Environment. - Odbitka z tomu XI Kwartalnika Psychologicznego, 1939, str. 64. Teoretyczne opracowanie wyników badań korelacyjnych, wykonanych w latach 1934-37 przy pomocy zespołu ponad 30 studentów i absolwentów Instytutu Pedagogicznego w Katowicach. Koncepcja "wskaźnika stopnia wrodzonej inteligencji", jako ilorazu ^{z ilorazu} inteligencji i "współczynnika środowiskowego".
- Podkreślenie różnic w stopniu bystrości umysłowej u ludzi. Odbitka z Miesięcznika Pedagogicznego, 1939, str.16
- Społeczne i dziedziczne czynniki zróżnicowań intelektualnych. - Myśl Współczesna, 1946, nr 4, str.198-214. Próba dalszej interpretacji wyników badań korelacyjnych z lat 1934-37.
- Badania eksperymentalne nad przenoszeniem się wprawy w ruchach rękowych. - Wychowanie Fizyczne, t. XXVIII, 1938, nr 6, str.8 - Problem: Czy zachodzi i jak wielki jest transfer - w zakresie sprawności rzucania piłką drewnianą do płaskownicy kwadratowej o 49 pólach - z ręki prawej na lewą, i z kolei z ręki

ki lewej na prawą. Celem badania częściowo sprawa praktyczna: podwyższenia na drodze określonej tzw. rekordu indywidualnego.

Badania nad wypoczynkiem aktywnym. - Wychowanie Fizyczne, t. XIII, 1938, nr 10. - Skuteczność odpoczynku i wypoczynku u różnych grup narciarzy, zależnie od sposobu "relax'u".

Sprawność rachowa a intelekt, wyniki badania korelacyjnego. Wychowanie Fizyczne, 1939, nr 6, t. XIX, str. 7
Opracowanie wyników egzaminów wstępnych do Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie - Porównanie wyników sprawnościowych z wiadomościowymi.

Zagadnienie pomiaru uzdolnień ruchowych. - Wychowanie Fizyczne, t. XVIII, nr 2, str. 50-54, nr 4, str. 98-104, 1937.
Rozprawa teoretyczna, analiza koncepcji uzdolnień i motorycznych przeciwstawionych sprawnościom sportowym, gimnastycznym itp. Koncepcja uzdolnienia motorycznego, jako rezultatu globalnego ostateczności przygotowanie i szkoleniowe nabytych sprawności ruchowych, warunkujących globalnie nabywanie - przygodnie lub szkoleniowe - sprawności nowych lub wyższych stopni sprawności dotychczasowych.

Analiza testów psychomotorycznych. - Wychowanie Fizyczne, t. XIX, nr 7, str. 305-312. - Wykład i krytyka testów Osjereckiego, Schultego, Braceá, Guillaumeá i in.

Testy uzdolnień motorycznych. - Wychowanie Fizyczne, 1938, t. XIX, nr 10, str. 444-454. - Analiza własnego zestawu testów motoryki, obejmujących próby rozpo-

znawania: szybkości ruchu, celności czynności ruchowej, przystosowania wysiłku do potrzeby /do celu/ i wyobraźni kinestetycznej.

Pomiar uodolnień ruchowych. - Wychowanie Fizyczne w Szkole. 1938, nr 4-5, 1938-39, str. 81-88.

Uodolnienia ruchowe. - Wydawn. Roczników Kultury Fizycznej, Warszawa, 1948, str. 54, rysunków 6. - Podsumowanie własnych prac badawczych odnośnie testów uodolnień ruchowych; szczegółowa analiza testów do osterech /ad poz. 20/ wykluczonych uodolnień częściowych.

Zagadnienia psychometryki. - Rzesz opracowana na zamówienie Roczników Kultury Fizycznej, 1948, str. 36 maszynopisu, druk rozpoczęty, lecz nie ukończony.

Szozury w labiryncie. - Wychowanie Fizyczne, t. XIX, nr 5, 1939. - Referat o metodzie labiryntowej w acopsychoologii.

Przez labirynt do poznania zjawisk psychicznych. - Wychowanie Fizyczne, nr 1, 2, 1948, str. 12-18, 9-14. Ta rzesz i poprzednia: Analiza roli metody labiryntowej w psychologii.

Badania eksperymentalne nad udziałem procesów intelektualnych w nabywaniu sprawności motorycznych.

Kwartalnik Psychologiczny, 1949 / w postaci egzemplarza korekty szpaltowej, tom nie wyszedł; klisze pozostały/. Dwie części: a/ metoda labiryntowa w psychologii i b/ wyniki badań eksperymentalnych wykonanych w latach 1947-48 w Inst. Pedagog. w Katowicach metodą własną "labiryntu dowolnie zmiennego".

Strach - Próba analizy psychologicznej. - Wydawn. Lwowskie: Biblioteki Licealnej, Lwów, 1938, str. 52 - Punktem wyjścia tej pracy popularno-naukowej były własne badania eksperymentalne - metodą kinograficzną i filmową - nad przejawami lęku u dzieci szkolnych w trakcie słuchania lektury /1934, Zakład Psychologii Uniw. Jagiellońskiego/.

Odwaga - Próba analizy psychologicznej. - Wydawn. Lwowskiej Biblioteki Licealnej, Lwów 1938, str. 44 - Uzupełnienie publikacji poprzedniej.

Walka ze strachem. - Wydawn. J. Nawrockiego, Katowice, 1947 str. 130. - Poszerzone, poprawione i w całości nowe wydanie.

Psychologia wychowawcza. - Rozdział Elementów Nauk Pedagogicznych, wydawn. Instytutu Pedagogicznego, Katowice, 1946, wyd. II, str. 44.

Psychologia wychowawcza. - Część /trzytomowej/ Encyklopedii Pedagogicznej, wyd. Wiedza-Zawód-Kultura/Kraków 1948, str. 120, /egzemplarze korektowe, druk nie dokończony/.

Psychologia jako nauka. - Wydawn. Wiedza-Zawód-Kultura, Kraków 1947, str. 292, 8 tablic i 46 podobizn psychologów. - Publikacja naukosławna - Zarys historii psychologii. Metody psychologii, Pozycja psychologii wśród nauk innych. Problematyka i terminologia psychologiczna. Pracownie i piśmiennictwo psychologiczne. Informacje biograficzne o kilkuset psychologach polskich i obcych.

Główne dziedziny psychologii. - Wydawn. Wiedza-Zawód-Kultura, Kraków 1948, str. 450; druk nie ukończony. -

Problematyka i metody: psychologii ogólnej, rozwojowej, neopsychologii, różnicowej, społecznej, humanistycznej, psychopatologii, psychologii pracy i psychologii wychowawczej. Wykonano /w Bytomiu/ ponad 300 klisz.

Ogólne problemy psychologii. - Część trzecia Wstępu do psychologii /I. Psychologia jako nauka, II Główne dziedziny psychologii/, 1946, 222 str. maszynopisu/.

Słownik psychologiczny. - Na zamówienie Wydawnictwa Giesz-
czykiewicz, później Wiedza-Zawód-Kultura, Kraków;
opracowany w latach 1944-46, str. 400 maszynopisu,
ręczny wówczas nie wyszła drukiem. Obecnie po cał-
kowitej przeróbce umowa z Wydawn. Ossolineum we
Wrocławiu, 550 stron. Po recenzjach i opracowaniu
redakcyjnym do produkcji przypuszczalnie w r. 1960.

Mechanizm natury ludzkiej. - Wiedza i Życie, 1938-39, nr
1-3, str. 56. Krytyka koncepcji instynktu w psycho-
logii i teorii instynktologicznych; teza, że z po-
jęcia "instynkt" i z rozróżnień na nim opartych, na-
leży zrezygnować ze względów metodologicznych, a nie
merytorycznych; postulat systematycznego prowadzenia
badań doświadczalnych nad powstawaniem potrzeb.

Natura ludzka. - Kwartalnik Filozoficzny, Kraków, 1939, str.
37. C.d. krytyki instynktologii.

"Zródła aktywności ludzkiej. - Miesięcznik Pedagogiczny, R.
XLVIII, nr 6/7, 1939, str. 164-172.

Głód, płód i mił. /Spór o motory aktywności ludzkiej/.
Kuźnica, Katowice, 1938. Tezy: Trzy podstawowe rodza-
je potrzeb w życiu ludzkim: 1. Kompleks samozacho-

wawoznych potrzeb dokoła waliki o byt, wynikających z biochemii organizmu, z wyobraźni i z warunków życia społecznego, 2. Kompleks potrzeb, wynikających z samozachowania gatunku, z wyobraźni i warunków społecznych, 3. Kompleks specyficznie ludzkich potrzeb, wynikających z doświadczenia, z "hiperfunkcji" poznawania obiektywnego, z "hiperfunkcji" samo-wiedzy, z wyobraźni i z potrzeb społecznych.

Biografia ogólna; podtytuł: Wstęp do nauki o życiu ludzkim. Wiedza-Zawód-Kultura, Kraków, 1946, str. 176.

Wnioski z kilku prac powyższych odnośnie instynktologii i badań nad potrzebami. Problematyka badań na formach życia, jako odpowiednikami różnych potrzeb; koncepcja "eksperymentów biograficznych" w nawiązaniu do od dawna już prowadzonych "eksperymentów naturalnych" oraz do problematyki biografii ogólnej.
- Osobno wydano obszerne streszczenia rosyjskie i angielskie "B.o."

Biografia ogólna; podtytuł: Rzecz o ^{nauce} ~~nauce~~ niezbędnej, lecz nie istniejącej. - Katowice, 1945, str. 15, wydawn. Instytutu Pedagogicznego; zarys treści publikacji poprzedniej - "Człowiek - istota nieznaną" z powodu trudności metodologicznych i wadliwości dotychczasowej problematyki w obrębie humanistycznych rozdziałów psychologii, w szczególności psychologii społecznej.

Zagadnienie motorów aktywności ludzkiej. - Analiza i krytyka teorii instynktologicznych w psychologii, 1949. Streszczeniem tej pracy ~~zast~~ pozycje następne /Popędy a potrzeby/.

- Popędy a potrzeby. - Nadbitka ze sprawozdań z posiedzeń Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, R. XLIII, 1949
- Motory działalności ludzkiej. - Nadbitka z Problemów, 1949, nr 4 /25, str. 218-231/; wobec zastrzeżeń cenzora rzecz wyszła drukiem tylko w formie nadbitki/.
- Sprawa genialności i twórczości oryginalnej. - Chwanna, R.X, nr 1-2, 1946, Katowice, str. 44-61. - Rzecz o różnych podejściach do sprawy genialności, o problemach psychologicznych tejże i różnicach między sprawami genialności a oryginalności dzieł twórczych.
- Dzieje wzroku. - Wiedza i Życie, nr 5, r. XX, 1953, str. 323-331, 8 ilustracji. Filogeneza narządu i czynności wzroku, w szczególności filogeneza widzenia barw.
- Widzenie barw. - Rzecz opracowana na zamówienie Państwowego Wydawnictwa Lekarskiego, 1955, str. 90 maszynopisu - Poszerzony artykuł z Wiedzy i Życia - Umowa z PWN rozwiązana.
- Wypisy z dzieł klasyków psychologii. - Rzecz opracowana w latach 1949-52, w związku z wykładami na Uniwersytecie Łódzkim, str. 450 maszynopisu, tłumaczenia własne z pism 16 autorów-klasyków psychologii. Część "Wypisów" wyszła drukiem jako dodatek do drugiego wydania "Historii psychologii w zarysie", 1960. /"Śląsk" i Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Katowicach/.
- Historia psychologii w zarysie. - Wydawn. "Śląsk" i W.S.P. w Katowicach, wyd. I, str. 322, 1958, Wyd. drugie, str. 416. - Rzecz opracowana w latach 1949-52 w związku z wykładami na Uniwersytecie Łódzkim; początkowo jako wstęp do Wypisów z dzieł klasyków psychologii

Struktura i rozwój osobowości. - Opracowanie notatek z wykładów na Uniwersytecie Łódzkim w r. 1950-51, str. 140 maszynopisu.

Zagadnienie neurologicznych podstaw psychologii. - Poszerzony referat, wygłoszony w Polskim Towarzystwie Psychologicznym 15 i 28.I.1952, str. 25 w maszynopisie
Próba oceny roli pawłowizmu jako - postulowanej - podstawy dla badań i teorii psychologicznych.

Rola instrukcji pokazowej a słownej w nabywaniu sprawności ruchowych. - Sprawozdanie z własnych badań eksperymentalnych; Prace Psychologiczne, nr1, 1956, str. 22
Problem "skuteczności" względnej różnych form instruktażu: samej tylko instrukcji pokazowej, samej tylko instrukcji słownej oraz kombinacji form powyższych.

Pilna problematyka psychologii sportu. - Fragment sprawozdania z Konferencji naukowej, poświęconej teorii kultury fizycznej, 1955, str. 187-211.

Skuteczność czytania, jako problem naukowy. - Problematyka i metodologia badań nad "skutecznością czytania", czyli nad "recepcją treści lektur" naukowych i literackich. Analiza dotychczasowych problemów i badań w zakresie - szeroko pojętej - psychologii czytania i czytelności. - Przewodnik do badań dla współpracowników, listopad 1954, str. 108 maszynopisu.

Problemy rozumienia treści lektury. - Nadbitka z 1-go n-ru zeszytów Naukowych Wyższej Szkoły Pedagog. w Katowicach, 1956, str. 24.

Über die Reception des Inhalts von Lektüren. - Na zamówienie

opisopisma "Pädagogik" w Berlinie /organ Zentral-
institut für Pädagogik, BRD/, 1956, wydrukowane
w "Pädagogik", nr 6, 1957, pod nagłówkiem /bez zgody
autora/ "Interessante Forschungsmethoden".

Recepcja treści lektury. - Przewodnik do badań nad recepcją
treści lektury metodą wywiadu; wydawn. W.S.P. w Ka-
towicach, 1957, str. 18.

Recepcja treści lektury. - Wyniki odrębnych badań ekspery-
mentalnych do roku 1956. - Odbitka z Fragmentów psy-
chologii, wydawn. "Śląsk" i W.S.P. w Katowicach,
1958, str. 92. - Problemy główne: "Lektura a wykład"
- Proces rozumienia treści lektur naukowych - Formy
błędne rozumienia tychże - Poziome rozumienia a
obiektywna poprawność odtwarzania treści lektur -
Skajazzenie "dolekturowe" - Liczba przeczytań tej
samej lektury a stan recepcji - Wpływ przeszkód zew-
nętrzenych w trakcie czytania a stan recepcji treś-
ci lektur naukowych - Proces zapominania treści lek-
tur - Recepcja treści tych samych lektur naukowych
na różnych stopniach kariery szkolnej.

Czytanie i lektura - Wydawn. "Śląsk" na zlecenie Ministerstwa
Oświaty; w druku /1960/, 200 str. - Szczegółowe
sprawozdanie ze stanu dotychczasowych /do r. 1959/
badań własnych nad recepcją treści lektury i proble-
matyka badań dalszych nad "skutecznością czytania".

Recepcja treści lektur naukowych i literackich - Problema-
tyka i metodologia badań. - Wydawn. "Śląsk" dla Wo-
jewódzkiego Ośrodka Oświatowo-Kulturalnego w Kato-
wicach; w druku. Ta rzecz i poprzednia stanowią ca-
łość.

Psychologia a wychowanie. - Odbitka z Chowanny, zeszk. 3/4, 1957, str. 21. - O potrzebie, możliwościach i współpracy między nauczycielstwem a psychologami, celem rozwijania badań z psychologii wychowawczej.

Psychologiczne badania doświadczalne w szkole. - Wydawn. Zarządu Wojew. Z.N.P. w Katowicach, 54 str. 1959. W nawiązaniu do pracy poprzedniej analiza kilkunastu zagadnień z psychologii uczenia się, jako przykładów do współpracy między psychologami a nauczycielstwem.

Psychologia uczenia się i nauczania. - Na zamówienie P.Z.W.9 Warszawa, 400 str. maszynopisu, oddane w r. 1959; w trakcie recenzji i opracowania redakcyjnego; druk może w r. 1960. - Rzecz podręcznikowa. Próba połączenia problematyki psychologii uczenia się i dydaktyki ogólnej. Rozdziały główne: Pojęcie, istota i formy uczenia się - Formy i warunki uczenia się szkolnego - Poglądy na uczenie się w teoriach dydaktycznych - Szkic historyczny psychologii uczenia się - Motywy uczenia się - Uczenie się pamięciowe - Uczenie się przez samodzielne myślenie - Uczenie się przez rozumienie - Inteligencja, jako warunek uczenia się - Uczenie się przez obserwację - Uczenie się przez praktykę - Trudności w uczeniu się - Błędy w uczeniu się i nauczaniu - Uczenie się a źródło wiedzy - Wyniki uczenia się - Poznawanie wyników uczenia się.

Psychologia a medycyna. - Praca analityczno-krytyczna; kilkakrotnie przekształcony referat wygłoszony na 3 zebraniach naukowych Oddziału Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w Katowicach w r. 1954 i 55; str. 120 maszynopisu.

Jak poznawano psychikę? - Wiedza Powszechna, 1959 /oddana wydawcy/ 10 arkuszy. - Popularno-naukowe przedstawienie rozwoju koncepcji psychiki, problematyki i metod psychologii.

Przedmiot i metody psychologii. - Rozprawa krytyczna. Analiza pięciu koncepcji "psychiki": ontologicznej, świadomościowej, behawiorystyczno-refleksologicznej, podświadomościowej i -tak nazwanej przez autora - realistycznej. Krytyka fizykalnego ideału obiektywizmu w badaniach naukowych. Obiektywizm w psychologii. "Realistyczna" koncepcja metod psychologii; 150 str. maszynopisu.

Spór o przedmiot psychologii; podtytuł: Od ontologicznej do realistycznej koncepcji psychiki. - Chwanna, 1960, nr 1-2, str. 56 /Skrót pierwszej części pracy poprzedniej/.

Człowiek a zieleni. - Śląski Instytut Naukowy; 1958; powielone na cyklostylu i kartonowane. - Problematyka i metodologia badań Śl.I.N. nad wpływem zieleni, zwłaszcza t.zw. zieleni społecznej /parki itp./ na ludzi pracy w G.O.P. , str. 53.

Psychologie w Polsce. - Ceskosłowenska Psychologie, nr 1, 1959. - Szkic historii psychologii w Polsce.

Psychologia w Polsce. - Skrypt opracowany na zlecenie Ministerstwa Oświaty dla studentów Studiów Nauczycielskich; 300 str. maszynopisu. Wydawn. Z.N.P. i S.N. w Katowicach - w produkcji.

Przewodnik do opracowania autobiografii. - Środek pomocni-

ony do badań metodą autobiografii, zainicjowany w r. 1959 w Komisji Pedagogicznej Śląskiego Instytutu Naukowego; 20 stron.

Życie ludzi. - Część dalsza "Biografii ogólnej"; "na warsztacie" od r. 1941., część przygotowana do druku w r. 1947. Opracowanie ostateczne w oparciu o materiały autobiograficzne /może 1963/. Części główne: Walka o byt - Życie seksualno-erotyczne - Życie zabawowo-towarzyskie - Życie kulturalne - Przebieg życia ludzkiego - Formy typowe życia ludzkiego - Oparcie o plimennictwo etnopsychologii, psychologii społecznej, psychologii rozwojowej, o biografistykę /pamiętnikarstwa/, ponadto o autobiografie schematyczne" t.j. o własne badania tą metodą.

Konstrukcja instrumentów do badań psychologicznych.

Opracowałem szereg instrumentów do rozpoznawania uzdolnień ruchowych /mob. poz. "22" Uzdolnienia ruchowe, ponadto urządzenie do badań eksperymentalnych nad "rolą procesów intelektualnych w nabywaniu sprawności ruchowych", pod nazwą: labirynt dowolnie zmienny. W budowie-nowa postać tego urządzenia.

C. Prace pedagogiczne /i z pogranicza psychologii/.

- Socjologia a psychologia wychowania. - Miesięcznik Pedagogiczny, R.XI, nr.11 i 12, 1931, str. 257-267.
- Twórczość pedagogiczna Johna Dewey'a. - Kwartalnik Pedagogiczny, 1931, str. 64.
- System pedagogiczny Johna Dewey'a. - Wydawn. Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, 1946, str. 84, z podobizną Dewey'a /obecnie w nowym opracowaniu dla P.Z.W.S./.
- O ideale demokratycznym wychowania. - Miesięcznik Pedagogiczny, 1932, roczn. XVI, str. 97-104.
- Problem karności w świetle współczesnych postulatów pedagogicznych i psychologii. - Miesięcznik Pedagogiczny 1934, nr. 2. /XLIII/. Krytyka tzw. wychowania represyjnego, uzasadnienie tzw. /przez autora/ wychowania pozytywnego, czyli uspołeczniającego.
- Karność w szkole. - Nakł. Lwowskiej Biblioteki Pedagogicznej, 1938, str. 29.
- Wiadomości młodzieży wstępującej do szkoły wyższej. - Ruch Pedagogiczny, rok XXVIII, 1938-39, nr. 6, str. 161-172. - Analiza przygotowania umysłowego kandydatów do Akademii Wychowania Fizycznego w roku 1938 na podstawie wyników egzaminu testowego.
- Badania nad poziomem wiedzy ogólnej młodzieży przedpoborowej z ukończoną szkołą powszechną. - Wyniki badań z r. 1938-39, wykonanych z inicjatywy Ministerstwa N.R. i O.P. oraz Ministerstwa Rolnictwa, biuletyn w Oświecie Dorosłych, 1939, str.6. - Badania

terenowe w kilku województwach razem z d-rzem Cz. Skopowskim. Testy z matematyki, fizyki, biologii, historii, gramatyki, jęz. polskiego. Materiały przepadły w Warszawie w r. 1944.

Elementy Nauk Pedagogicznych. - Praca zespołowa pod redakcją J. Pietera, wydawn. Instytutu Pedagogicznego w Katowicach, wyd. II, 1946, str. 299.

Dzieje idei pedagogicznych. - Fragment Elementów Nauk Pedagogicznych, str. 30, 1946.

Dzieje szkolnictwa i wychowania. - Fragment Elementów Nauk Pedagogicznych, str. 29, 1946.

Pedagogika, czyli problemy wychowania. - Fragment Elementów Nauk Pedagogicznych, str. 35, 1946.

Zagadnienie pedagogiki. - Część Małej Encyklopedii Pedagogicznej, wydawn. Wiedza-Zawód-Kultura Kraków, 1948, str. 70 /egzemplarze korektowe, druk niedokończony/.

Mała Encyklopedia Pedagogiczna. - W 3 tomach; Wydawn. Wiedza-Zawód-Kultura. Pod red. J. Pietera, Kraków, 1948; w tym własne rozdziały: Psychologia wychowawcza i dzieje idei pedagogicznych /druk rozpoczęty w r. 1948, lecz nie ukończony z powodu decyzji władz/.

Ideał wychowawczy nowej szkoły - Człowiek uspołeczniony. - Nowa Szkoła, 4-5, 1945, str. 1-17. - Próba porównania cech osobowości "tradycyjnego egoisty" a "człowieka uspołecznionego".

- Wychowanie ludzi uspołecznionych. - Nowa Szkoła, 1945, nr. 8, str. 8-20. - O warunkach obiektywnych wychowania ludzi uspołecznionych.
- Technika i organizacja wychowania uspołeczniającego. - Nowa Szkoła, nr. 7-8 /33-34/, 26, 1948.
- Wychowanie ludzi uspołecznionych. - Syntetyczne ujęcie treści artykułów z Nowej Szkoły, 1948, str. 180 maszynopisu.
- Sprawa reformy wyższych studiów pedagogicznych. - Wydawn. Instytutu Pedagogicznego w Katowicach /powielone na cyklostylu/, 1947, str. 42 /Referat dla Rady Szkół Wyższych, IV, 1947/.
- Zagadnienie egzaminów i ocen szkolnych. - Ruch Pedagogiczny, roczn. XXXI, 1947, nr. 2, str. 129-140.
- Nowe sposoby egzaminowania; podtytuł: Testy wiadomości, ich założenia, konstrukcja i stosowanie. - Wydawn. Naukowe^{go} Towarzystwa Pedagogicznego, 1934, str. 167, wyd. II, bez podtytuł. zmienione i poszerzone, nakł. Wiedza-Zawód-Kultura Kraków, 1948.
- Les nouvelles methodes a examiner des élèves; Extrait du bulletin international de la Soc. Scientif. de Pedagogie, 1935, str. 12.
- Egzamin nowoczesny. - Po części trzecie wydanie "Testów wiadomości"; częściowe zaś wyniki badań eksperymentalnych nad "użytecznością różnych sposobów egzaminowania", oddane we wrześniu 1958 do PWN.
- Charakter i samowychowanie. - Rzecz opracowana na zamów. wydawn. "Światowid", 1948, str. 220 maszynopisu.

Z powodu likwidacji wydawnictwa nowa rozwiązana
w r. 1956.

Przewodnik metodyczny do analizy warunków środowiska wycho-
wawczego dzieci szkolnych. - Powielono na cyklo-
stylu nakł. Śląsko-Dąbrowskiego Towarzystwa Krzy-
jaciół Nauk, 1950, str. 180.

^{WA}
Poznanie środowiska wychowawczego. - Gruntowna przeróbka
pracy poprzedniej; wydawn. Śląskiego Instytutu
Naukowego, str. 278 /na cyklostylu, broszura
kartonowana/.

Poznawanie środowiska wychowawczego. - Wydawn. Polskiej
Akademii Nauk /poprzez Ossolineum. Oddane do druku.
Gruntowna przeróbka pracy poprzedniej; 14 arkuszy.

O warunkach skutecznego uczenia się. - Wiedza i Życie,
XIX, nr. 10, 1952, str. 928-937.

Użyteczność różnych form rozpoznawania wyników nauczania. -
Wyniki badań porównawczych, wykonanych na zlecenie
Ministerstwa Oświaty, sprawozdanie na zamówienie
Państwowego Ośrodka Badań Pedagogicznych /Instytutu
Pedagogiki/, 1950, str. 34 maszynopisu.

Badania nad warunkami skutecznego uczenia się. - Opracowanie
tymczasowe na zamówienie Państwowego Ośrodka Badań
Pedagogicznych, 1952, str. 48.

Program szkoły ogólnokształcącej w świetle badań nad trud-
nością nauczania. - Referat na konferencję pro-
gramową P.A.N., 15-17.XII.1954, powielone przez
Komitet Nauk Ped. na cyklostylu, str. 50.

Trudność nauczania przedmiotów ogólnokształcących. - Spra-

wzrostanie częściowe z badań psycho-dydaktycznych na Uniwersytecie Łódzkim, 1954, str. 204 maszynopisu. - Podsumowanie wyników kilkunastu prac magisterskich nad: inwentaryzacją i częściową analizą trudności i niepowodzeń uczenia się matematyki /5 prac/, fizyki /3 prace/, chemii /2 prace/, biologii /4prace/, historii /2 prace/ itd.

Sprawa trudności w nauczaniu. - Chowanna, zesz. 5-6, 1957, str. 22.

Wykład w szkole wyższej. - W 1. numerze Zeszytów Naukowych Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Katowice, 1956, str. 20.

Środowisko wychowawcze. - Chowanna, nr. 9-10, 1957.

Przegląd problematyki i piśmiennictwa ekologicznego.

Czytanie. - Chowanna, nr. 7-8, 1958. - Przegląd problematyki i piśmiennictwa odnośnie nauki o czytaniu i czytelnictwie.

Sprawdziany wiadomości. - Chowanna, nr. 5-6, 1959, Podstawowe zagadnienia obiektywizacji egzaminów i sprawa egzaminu testowego.

Wykład w szkole wyższej - Egzamin w uczelni wyższej - Seminarium w szkole wyższej - Prowadzenie prac magisterskich. - Fragmenty własne księgi pamiątkowej z sesji naukowo-dydaktycznej W.S.P. i Politechniki Śląskiej, odbytej w dniach od 7-9.XI.1958 w Katowicach. Tytuł księgi: Nauczanie w uczelni wyższej. - W druku.

Role przedmiotów pedagogicznych w szkołach kształcenia nauczycieli. - Chowanna, nr. 1, 1957, str. 18.

Wychowanie techniczne. - Chowania, nr. 3-4, 1959. -
Rozprawa koncepcyjna; teoretyczna podbudowa dla
nowego kierunku studiów wyższych /w W.S.P./ pod
nazwą "technika". - Przeróbka rozprawki wydana
na rotaprincie 1960 r. /NSP w Katowicach/.

Poznawanie potrzeb kulturalno-oświatowych środowiska wychowawczego. - Biuletyn Wydziału Pracy Społeczno-Oświatowej ZNP, Nasza Księgarnia, 1959. - Metoda opisu warunków środowiska wychowawczego na odcinku potrzeb kult.-oświatowych.

D. Prace naukowe, metodologiczne, krytyczne

i inne.

Analiza i krytyka teorii doświadczenia Johna Dewey'a. -
Kwartalnik Filozoficzny, Kraków, 1931, nr. 1-2,
str. 124-141, 151-196.

Spór o związek duszy z ciałem. - "Książka", Lwów, 1938,
str. 64. - Szkic historyczny i poszczególne aspekty
problemu psychofizycznego.

Paradoksy problemu psychofizycznego. - "Polonia",
Cieszyn, 1943, str. 100, egz. szrotkowe, druk nie
dokończony. - Przeróbka publikacji poprzedniej.
Próba wykazania błędności samego problemu psycho-
fizycznego i wszelkich form filozoficznego ujęcia
tegoż; m.in. krytyka pojęcia "introspekcji"
Avenariusza.

Pogląd na świat a wychowanie. - Kultura i Wychowanie,
1946, str. 23. - Teza główna: Trudności wychowania

do jakiegokolwiek /ogólnego/ poglądu na świat będą narastać w miarę postępu wiedzy naukowej. O niemi-
kności, o skutkach i paradoksach wychowania
w określonym poglądzie na świat. Koncepcja warun-
ków konstrukcji "zadawalniającego poglądu na świat"

Sprawa genezy zagadnień filozoficznych. - Kultura i Wychowanie, 1937, str. 25. - Problem wysunięty przez autora w r. 1935 /Psychologia filozof. światopoglądu młodzieży/: w układzie jakich warunków psychicznych powstają problemy filozoficzne? Tezy główne: "hiper-funkcyjny" charakter wszelkich problemów filozoficznych, bezsensowność tychże /ale nie na platformie argumentów Koła Wiedeńskiego/, niemożliwość uchyle-
nia się od nich, nieuchronny wzrost "potrzeb filo-
zoficznych" w miarę pogłębiania się osobistego
doświadczenia, osobistej wiedzy naukowej i w ogóle
kultury umysłowej. Wszelka filozofia - logicznie
niemożliwa, psychologicznie konieczna, społecznie
użyteczna wzgl. wykorzystywana.

Geneza metafizyki i filozofii wartości. - Kultura i Wychowanie, 1937, str. 28. - Ciąg dalszy rzeczy poprzed-
niej.

Pochodzenie filozofii a sprawa kultury filozoficznej. -
Ruch Pedagogiczny, rok XXVIII, 5-6, 1938-39,
nr. 9-10, str. 305-320.

O pochodzeniu filozofii. - Przegląd Filozoficzny, 1939,
str. 64. - Rozwinięcie kilku prac poprzednich.
Poza tym - uzasadnienie tezy, że do teorii "zjawisk
filozoficznych" /problemów, przekonań, systemów/

niezbędne jest badawcze /doświadczalne/ podejście z trzech stron wzgl. trzech rodzajami metod roboczych: historiograficznych, psychologicznych i socjologicznych. Sama tylko historia /psychologia, socjologia/ filozofii jest tylko fragmentem do ewent. teorii naukowej tych zjawisk.

Blaznego filozofujemy? - Problemy, 1946, nr. 4, str. 27-33.

Pochodzenie filozofii. - Analiza systematyczna problematyki psychologicznej i socjologicznej pochodzenia zagadnień filozoficznych, właściwości filozoficznych, poglądów na świat oraz roli idei filozoficznych w życiu jednostek i w społeczeństwie; opracowane w latach 1956-56, str. 650 manuskryptu. - Części: Problematyka i metodologia - Historyczne pochodzenie "zjawisk filozoficznych" - Socjogeneza i socjofunkcja filozofii - Psychologia problemów filozoficznych - Psychologia przekonań i systemów filozoficznych - Sprawa wartości i przyszłości filozofii.

Samowiedza z problem rozprężenia i odnowy moralnej. - Kultura i Wychowanie, Warszawa, 1959, str. 26. - Subiektywne i obiektywne aspekty samowiedzy w odniesieniu do przeżyć i poczynań moralnych.

Wstęp do teorii zjawisk moralnych. - Odbitka z Przeglądu Filozoficznego, 1946, str. 27. - Tezy główne: Przyszła wiedza naukowa o moralności musi być opracowana z trzech punktów widzenia: historycznego, psychologicznego i socjologicznego. Oparcie się tylko na jednym z nich - jak bywa dotychczas, jest sprzeczne

z faktami i prowadzi do błędnych wniosków praktycz-
nych.

Z badań nad poprawnością badań naukowych. - Życie Nauki,
styczeń 1948, str. 36-48.

Ocena prac naukowych. - Analiza zagadnień krytycznej oceny
prac naukowych, w szczególności: prac dyplomowych,
1952, str. 70 maszynopisu.

Krytyka dzieł twórczych. - Wydawn. Śląskiego Towarzystwa
Przyjaciół Nauk, Katowice, 1948, str. 332. - Praca
krytyczno-metodologiczna. Problem naczelny: Czy
i jak dalece możliwa jest obiektywna ocena wartości
dzieł twórczych, w szczególności prac naukowych?
Szczegółowa analiza podstawowych kryteriów ocen:
według poprawności "rzemiosła twórczego", oryginal-
ności, użyteczności społecznej i wkładu pracy.
Postulat wykonania prac badawczych na powyższy
temat - w interesie twórców, społeczeństwa i postępu
kultury międzynarodowych konwencji co do kryteriów
ocen i zasad praktycznego stosowania tychże oraz
co do utworzenia odpowiednich organizacji w zakre-
sie poszczególnych rodzajów twórczości.

Die pädagogisch-psychologische Literatur Polens in den
letzten Jahren. - Slavische Rundschau, 1936,
nr. 2, str. 185-190, Praga.

Uwagi w sprawie organizacji pracy naukowej na Śląsku. -
Zaranie Śląskie, 1930, str. 197-215. - Projekt
organizacji badań i plan organizacyjny Uniwersytetu
Śląskiego w Katowicach. Sprawę kreowania i struktury

tegoż uniwersytetu poruszałem odtań wiele razy publicystycznie, m. i. w obszernym artykule w "Przebiegach" /1957, styczeń/ pt. "Kiedy Uniwersytet Śląski w Katowicach? Tej sprawy dotyczy również praca, wykonana z inicjatywy Śląskiego Instytutu Naukowego pt. "Plan organizacyjny i kadrowy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach" /czerwiec 1959, maszynopis/.

Praca naukowa. - Zagadnienia metodologiczne pracy badawczo-naukowej; rozdziały: Charakterystyka pracy naukowej - Problemy naukowe - Metody badań - Badania naukowe - Pisarstwo naukowe - Ocena krytyczna prac naukowych - Kierowane prace naukowe. - Wydawn. WSP, Katowice, 1957, str. 226. - Drugie znacznie poszerzone wydanie /350 str./ w produkcji /Wydawn. "Śląsk"/, 1960.

Co to jest nauka? - Wiedza Powszechna, 6 arkuszy, 1960. Popularno-naukowy wykład o sensie, pochodzeniu historyczno-społecznym, założeniach pracy naukowo-badawczej oraz o składnikach i etapach metody naukowej. Oddane redakcji W.P.

Pierwsza wyższa uczelnia polska na Śląsku. - Zaranie Śląskie, rok XX, 1957. - Rzecz o Instytucie Pedagogicznym w Katowicach. Praca śródłowa.

B. Prace redakcyjne.

Redakcja czasopisma pedagogicznego "Demokracja i Wychowanie".

Wydawn. Instytutu Pedagogicznego w Katowicach - 1945.

Redakcja czasopisma /dwumiesięcznika/ pedagogicznego

"Chowanna" - 1945-7, 1957 i nadal.

Redakcja i schemat encyklopedii przyrodniczej pt. "Świat-
Życie-Człowiek"; podtytuł: "Obraz syntetyczny współ-
czesnej wiedzy przyrodniczej", str. 342, wyd. Insty-
tutu Pedagog. w Katowicach, 1947. Autorami przeważnie
profesorowie Uniw. Jagiel. w Krakowie. Wprowadzenie
popularno-naukowe do: matematyki /Nażewski/, astro-
nomii /Tęcza/, fizyki i chemii /Kawecki/, geografii
i geologii /Szaflarski/, biologii /Skowron/, botaniki
/Sulma/, zoologii /Zajączek/, antropologii /Jasicki/
i psychologii przyrodniczej /Szuman/.

Redakcja i schemat encyklopedii wiedzy humanistycznej

pt. "Człowiek-Społeczeństwo-Kultura", 1947-48. -

Rzecz nie wyszła drukiem.

Redakcja i schemat trzech wydań elementarzy encyklopedii

pedagogicznej: I. "Elementy Nauk Pedagogicznych"

/2 wyd./, 1945-46 i "Mała Encyklopedia Nauk Pedago-
gicznych", 3 tomy 1947-48 /druk nie dokończony/.

Redakcja "Biblioteki Nauczyciela" 1946-48 /wydawn. Instytutu
Pedagogicznego w Katowicach/.

Redakcja /częściowa/ książki pamiątkowej z konferencji ogólno-
krajowej w sprawie nauczania w szkolnictwie wyższym
7-9 listopada 1958 r. w Katowicach /"Dydaktyka
szkolnictwa wyższego" - w druku/.